

Warszawa, dnia 17 czerwca 2020 r.

SZEF GABINETU POLITYCZNEGO
Michał Gzowski

DOP.WOŚ.055.119.2020.KW

Pan
Gustaw Jędrejek
Prezes
Lubelskiej Izby Rolniczej

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na stanowisko Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie podjęcia działań umożliwiających rolnikom uzyskanie odszkodowań za straty w uprawach spowodowane przez dzikie ptaki, przekazane e-mailem z dnia 22 kwietnia 2020 r. do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a następnie przesłane pismem z dnia 23 kwietnia 2020 r., znak: BHZ.hzg.052.8.2020.es, przez Departament Bezpieczeństwa Hodowli i Produkcji Zwierzęcej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi do Ministerstwa Środowiska, przekazuję następujące informacje.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183) następujące gatunki ptaków: żuraw *Grus grus*, łabędź niemy *Cygnus olor*, łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus*, gęś mała *Anser erythropus* są objęte ścisłą ochroną gatunkową. Natomiast zgodnie z art. 126 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.) Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez 5 gatunków: żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry, przy czym odpowiedzialność ta nie obejmuje utraconych korzyści, a ogranicza się jedynie do szkody rzeczywistej, którą należy wykazać.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż szkody spowodowane przez gatunki wymienione w art. 126 ustawy o ochronie przyrody — bobra (np. ścięte drzewa, teren zalany w wyniku spiętrzenia wód przez tamę, nory ziemne), wilka czy rysia (np. zagryzione zwierzęta gospodarskie) są stosunkowo trwale, a ich skutki i zakres można ocenić nawet po upływie kilku dni. W przypadku szkód wyrządzonych przez ptaki na polach uprawnych nawet zmiana warunków atmosferycznych (w szczególności wystąpienie opadów) może istotnie utrudnić, a nawet uniemożliwić, jakkolwiek ocenę. W wielu wypadkach problematyczne byłoby również ustalenie gatunku odpowiedzialnego za spowodowanie szkód — głównie z uwagi na często znaczną rotację stad, a także obecność gatunków nie żerujących na zasiewach. Wymienione powyżej kwestie powodują, że oszacowanie szkody i udowodnienie, iż została ona wyrządzona przez konkretny gatunek, za którego wyrządzone szkody

mogłoby ewentualnie przysługiwać odszkodowanie, byłoby niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwe.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że na podstawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 28 września 2015 r. sygn. akt K 20/14, obowiązująca regulacja w zakresie zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powodowane przez niektóre gatunki zwierząt (żubry, wilki, niedźwiedzie, rysie i bobry) jest zgodna z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny opowiedział się przeciwko całkowitej automatyzacji refundacji szkód, zwracając uwagę, że działania odszkodowawcze Skarbu Państwa winny być powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy mienia, w którym zaistniała szkoda, zaś instytucje państwa nie mogą być pociągane do odpowiedzialności za szkody, nawet jeśli istnieje wola do rekompensowania właściwych szkód.

Ponadto, należy zauważyć, że obecnie pewną formą wsparcia dla osób ponoszących szkody w gospodarstwach rolnych w związku z bytowaniem zwierząt gatunków chronionych jest zwolnienie z obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej za wydanie zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska na czynności zakazane w stosunku do tych gatunków. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1000, z późn. zm.), opłacie skarbowej nie podlega zezwolenie wydawane osobom fizycznym na działania związane z płoszeniem i miejscowym ograniczaniem populacji gatunków zwierząt wyrządzających szkody w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim nieobjętych odszkodowaniem Skarbu Państwa (załącznik 1, część III, pkt 44, zwolnienie nr 13).

Jednocześnie pragnę podkreślić, iż zagadnienie związane z negatywnym oddziaływaniem chronionych gatunków ptaków na gospodarkę rolną stanowi ważną i istotną kwestię, która będzie przedmiotem dalszych analiz i ocen, również pod kątem możliwości zastosowania rozwiązań prawnych.

Z wyznaczenia,

Mieczysław